

Besluit van de gouverneur houdende vernietiging van artikel 517, §§3 en 4 van de politiecodex van de stad Antwerpen, zoals goedgekeurd door de gemeenteraad van de stad Antwerpen van 30 september 2024.

DE GOUVERNEUR VAN DE PROVINCIE ANTWERPEN,

Bevoegdheid

Het decreet over het Lokaal Bestuur van 22 december 2017, artikel 326 en 332, §1.

Feitelijke context

Op 30 september 2024 keurt de gemeenteraad van de stad Antwerpen een aantal wijzigingen aan de code van politiereglementen goed, waaronder de invoering van artikel 517, §§3 en 4 van de politiecodex.

Op 30 oktober 2024 dient meester Dries Pattyn, namens VZW Liga Voor mensenrechten en mevrouw Kati Verstrepen, een klacht in bij de gouverneur van de provincie Antwerpen tegen deze beslissing van de gemeenteraad van Antwerpen. De klager vraagt de vernietiging van dit besluit omdat hij meent dat de stad haar algemene politiebevoegdheid overschrijdt en het besluit onvoldoende nauwkeurig en duidelijk is.

Op 31 oktober 2024 verzoekt de gouverneur de gemeente de bestreden beslissing van de gemeenteraad te bezorgen, alsook het volledige dossier ter zake.

Op 5 december 2024 verzendt de gemeente een link naar de bestreden beslissing van de gemeenteraad aan de gouverneur alsook het volledige dossier ter zake en de bijhorende toelichting. De toezichtstermijn van de gouverneur voor dit besluit nam een aanvang op 6 december 2024 en eindigt op 6 januari 2025.

Juridisch kader

De Nieuwe Gemeentewet, artikel 135, §2.

Verantwoording

De politiebevoegdheid van de gemeente op grond van artikel 135, §2 N.Gem.W. kan er enkel toe strekken de materiële openbare orde te handhaven, en dus niet de morele openbare orde. Dit betekent dat er sprake moet zijn van een zichtbare verstoring van de orde. Een verstoring van ideeën of gevoelens van de burgers over goed en kwaad kan geen aanleiding geven tot algemene bestuurlijke politie maatregelen.¹

Wanneer de verstoring van de morele openbare orde zich echter veruitwendigt op een manier dat zij de materiële openbare orde dreigt te verstoren of verstoort, kunnen gemeenten wel optreden. De gemeente moet dan concrete gegevens aanbrengen die op overtuigende wijze aantonen dat de morele wanorde directe weerslag heeft op de materiële openbare orde of minstens een imminente dreiging uitmaakt voor de verstoring ervan.²

Zo oordeelde de Raad van State dat een gemeenteraad op grond van artikel 135, §2 N.Gem.W. seksinrichtingen niet aan een vestigings- en uitbatingsvergunning kan onderwerpen zonder dat geloofwaardig wordt gemaakt *“dat er hic et nunc voldoende concrete ordehandhavingsbehoeften bestaan die de bestreden politieverordening naar recht, inbegrepen naar redelijkheid, kunnen verantwoorden.”*³

Het nieuwe artikel 517, §§3 en 4 van de politiecodel – zoals ingevoerd door het bestreden gemeenteraadsbesluit van 30 september 2024 – bepaalt:

“§3. Elke zichtbare vorm van aanstootgevende of als ongepast ervaren seksueel getinte handelingen, lichaamsdelen, beelden, teksten of symbolen zijn verboden in de openbare ruimte.

§4. In het bijzonder is het verboden om in het concentratiegebied zonder schriftelijke toestemming te fotograferen of te filmen, met uitzondering van de beelden die gebruikt worden voor de politie of door stadsdiensten.”

De gemeenteraad motiveert zijn beslissing als volgt: *“Politie en hulpverlening geven aan dat zij vaak opgeroepen worden of moeten bemiddelen bij situaties wanneer sekswerkers in de gedoogzone gefotografeerd of gefilmd worden. Naast de impact op hun privacy en de kwetsbare positie veroorzaken deze situaties vaak onrust in de buurt waardoor de openbare orde ernstig verstoord wordt, bijvoorbeeld bij een publieke discussie op straat tussen sekswerker en diegene die ongewenst filmt of fotografeert. De beelden zouden gebruikt kunnen worden in functie van chantage of uitbuiting en mensenhandel. Wanneer het fotograferen of filmen van sekswerkers in de gedoogzone bestuurlijk verboden is kan politie hier sneller op ingrijpen of handhaven en worden er veel problematische situaties die openbare rust veroorzaken voorkomen. Politie heeft de kans om effectief in te grijpen bij disputen tussen sekswerkers en overtreeders.”*

In het antwoord op de klacht wijst het stadsbestuur er verder op dat tevens het aanstootgevend of als ongepast ervaren seksueel gedrag, zoals omschreven in het gewijzigde artikel 517, §3 Politiecodel, kan leiden tot openbare overlast en andere verstoringen van de materiële openbare orde. Denk daarbij

¹ Lierman S. e.a., “Enkele recente ontwikkelingen in de rechtspraak en de regelgeving over algemene en bijzondere bestuurlijke politie”, *Actualia gemeenterecht*, Die keure, 2024, p.74.

² G. Van Haegenborgh, “De politionele bevoegdheid van de gemeenteraad” in *Gemeenteraad. Bevoegdheden*, Die keure, 2021, p. 304.

³ R.v.St., nr. 221.681, 11 december 2012.

aan hevige discussies tussen de personen die dit gedrag stellen en andere personen op het openbaar domein, alsook aan tumult of zelfs vechtpartijen wanneer dit gedrag wordt gesteld ten opzichte van personen die dit geheel niet wensen.

De omschrijving in artikel 517, §3 van de politiecodex laat evenwel een te grote onduidelijkheid en onzekerheid over welke concrete gedragingen nu al dan niet gesanctioneerd worden. Wat als aanstootgevend of ongepast wordt ervaren, is steeds een subjectieve inschatting.

De gemeenteraad maakt verder niet voldoende duidelijk of en in welke mate de materiële openbare orde in de zin van artikel 135, §2 N. Gem. W in het gedrang komt door de verboden gedragingen in artikel 517, §§3 en 4 van de politiecodex.

De gemeenteraad overschrijdt dan ook zijn algemene politiebevoegdheid op grond van artikel 135, §2 N.Gem.W. in artikel 517, §§3 en 4 van de politiecodex, zoals goedgekeurd door de gemeenteraad van 30 september 2024. Om deze reden is een vernietiging van deze bepalingen verantwoord.

BESLUIT:

Enig artikel. Artikel 517, §§3 en 4 van de politiecodex van de stad Antwerpen, zoals goedgekeurd door de gemeenteraad van de stad Antwerpen van 30 september 2024, wordt vernietigd.

Tegen deze beslissing kan een beroep tot nietigverklaring of een verzoek tot schorsing van de tenuitvoerlegging worden ingediend bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het verzoekschrift wordt ingediend, hetzij elektronisch via een beveiligde website van de Raad van State (<http://eproadmin.raadvst-consetat.be>), of met een ter post aangetekende brief die wordt toegezonden aan de Raad van State (Wetenschapsstraat 33 te 1040 Brussel). Het verzoekschrift wordt ingediend binnen een termijn van zestig dagen nadat de beslissing werd betekend.

Antwerpen.

De gouverneur van de provincie Antwerpen,

Cathy Berx